

Meritocracy กับการศึกษาสิงคโปร์ มูลค่าของความสามารถ

นำเสนอเมื่อ : 27 มี.ค. 2559

โดย **न्हนทฤษฎ อุดมละมูล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

จุดหักเหของการพัฒนาระบบการศึกษาของสิงคโปร์ จากช่วงยุค 60 ถึงต้นยุค 70 ที่เน้นอาชีพศึกษาและการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์กับการพัฒนาประเทศในช่วงที่ต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมมาเป็นการพัฒนาทรัพยากรที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นเกิดขึ้นเมื่อนายกรัฐมนตรี โกะะ จก ตง ริเริ่มนโยบาย "Thinking Schools, Learning Nation" ในปี 1977 และมีการจัดแบ่งหลักสูตรและระบบการศึกษา โดยแยกตามระดับความสามารถของผู้เรียน หรือ streaming ในช่วงปี 1979-1980 ความเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายทางการศึกษานี้ ทำให้แนวคิดเรื่อง meritocracy หรือระบบการพัฒนาด้านความสามารถและความเหมาะสม เข้ามามีบทบาทกับการจัดการการศึกษาของสิงคโปร์มากขึ้น

"Meritocracy" คือระบบในการคัดสรรคัดกรองบุคคลตามความสามารถและความเหมาะสม โดยมีแรงจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานะทางสังคม โอกาสทางการงาน รายได้ที่สูงขึ้น รวมไปถึงชื่อเสียงและการได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไป

แนวคิดเรื่อง meritocracy มีบทบาทอย่างมากในการบริหารประเทศสิงคโปร์ โดยบางครั้งถูกเรียกว่าเป็น "Singaporean Dream" โดยลุ่มกับแนวคิด American Dream ที่เชื่อในการเติบโตและเจริญก้าวหน้าของบุคคล โดยไม่คำนึงว่ามีพื้นเพมาจากพื้นฐานเศรษฐกิจและสังคมแบบใด

สำหรับสิงคโปร์ meritocracy เป็นระบบที่ทำให้รัฐบาลประสบความสำเร็จในการสร้างแรงจูงใจแก่ประชากร ทำให้เกิดความอยากพัฒนาตนเอง ให้มี "ความสามารถ" ที่จะนำไปสู่ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ข้างตน

ในทางการศึกษา แนวคิดนี้นำไปสู่พื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนจะได้รับโอกาสทางการศึกษาโดยทั่วถึง "อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม" เนื่องจากเป็นระบบคัดสรรตามความรู้และความสามารถที่แท้จริง โดยปราศจากอคติ และยังสอดคล้องกับแนวทางของรัฐในการจัดการการศึกษา โดยแบ่งแยกหลักสูตรตามความสามารถของผู้เรียน เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของประชากรอย่างเต็มความสามารถ

แม้ meritocracy จะเป็นแนวคิดที่ค้ำจุนระบบการเมืองการปกครองและการบริหารประเทศสิงคโปร์ และทำให้ประเทศพัฒนาอย่างก้าวหน้า แต่ระบบนี้ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในหลายประเด็น ประเด็นหนึ่งคือ ระบบ meritocracy เป็นมากกว่าแค่การคัดสรรความสามารถ

แต่เนื่องจากระบบนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้รางวัลและแรงจูงใจแก่ผู้มีความสามารถ นั่นจึงเป็นเหตุผลให้ระบบนี้กลายเป็น การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันและการมุ่งแข่งขันอย่างเอาเป็นเอาตาย เพื่อความเป็นเลิศทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้สามารถสอบผ่านการคัดเลือกเป็นหนึ่งในบุคคลที่จะได้รับการส่งเสริมพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสอบเพื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัยสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ หรือการสอบชิงทุนการศึกษาของรัฐ

นอกจากนี้ในอีกประเด็นหนึ่ง แนวคิด meritocracy นั้น ไม่ได้สร้างความเท่าเทียมที่แท้จริง และเป็นเพียงการสร้าง "กลุ่มชนชั้นนำทางปัญญา" การคัดเลือกคนเพื่อเข้ารับการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถนั้น

กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างกลุ่มอภิสิทธิ์ชนที่เข้ามามีบทบาทหลักในการปกครองและบริหารประเทศ เนื่องจากหลักเกณฑ์ **"ความคู่ควร"** ของบุคคลที่สมควรได้รับรางวัลและแรงจูงใจตอบแทนนั้น ไม่ใช่หลักเกณฑ์ที่บริสุทธิ์ยุติธรรมเสมอไป เนื่องจากถูกกำหนดโดยชนชั้นนำที่เป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ว่าใคร **"สมควร"** จะได้รับการส่งเสริมพัฒนาเป็นพิเศษ

ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ เคนเนทพอล ดัน นักวิชาการด้านนโยบายรัฐชาวสิงคโปร์ ชี้ว่าแนวคิด meritocracy ถือเป็น อุดมการณ์แห่งความไม่เท่าเทียม และเป็นความเชื่อใน **"คุณค่า"** ของความไม่เท่าเทียม แม้จะตั้งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่กลับเอื้อผลประโยชน์ให้เฉพาะคนบางกลุ่มในสังคมเท่านั้น

บทความที่ผ่านมา ผู้เขียนได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่อง การผลิตกับการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเน้นการพัฒนาประชากรในประเทศในฐานะ **"ทุนมนุษย์"** เนื่องจากสิงคโปร์มีความเป็น developmental state หรือรัฐที่ไชการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นแกนในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านต่าง ๆ ทำให้เราอาจมองได้ว่าแนวคิดเรื่อง merit และ meritocracy นั้น ก็เป็นระบบที่มีนัยทางเศรษฐศาสตร์และเน้นตอบสนองการพัฒนาประเทศในเชิงเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน

กล่าวคือ เนื่องจากการจัดการการศึกษานั้นคือการลงทุนของรัฐในรูปแบบหนึ่ง ในการสร้าง **"ทุนมนุษย์"** สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น กระบวนการคัดสรรบุคคลที่มีความ **"เหมาะสมและคู่ควร"** ที่ จะได้รับการส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถ จึงเป็นสิ่งที่รัฐต้องพิจารณาเรื่องความคุ้มค่าในการลงทุน โดยพิจารณาจากผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนกับบุคคลที่ **"คู่ควร"** และความสามารถของประชากรเป็นสิ่งที่ มี **"มูลค่า"** ต่อรัฐ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้น **"คู่ควร"** ที่ จะได้รับการส่งเสริมต่อไปยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

แต่ยังมีอีกประเด็นที่สำคัญ ที่รัฐยังมองข้าม นั่นคือเรื่องความเท่าเทียมทางด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทำให้ประชากรทุกคนไม่ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้สุดท้าย **"คุณค่าของความคู่ควร"** นั้น จึงกลายเป็นสิทธิพิเศษของคนเพียงบางกลุ่มในสังคมอย่างเลี่ยงไม่ได้

ประเด็นนี้ยังต้องได้รับการจับตามองต่อไปว่าจะส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะด้านการศึกษาของสิงคโปร์ในอนาคตอย่างไร ?

ที่มา [ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ วันที่ 25 มีนาคม 2559](#)